

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 25 lipca 2017 roku Sąd Rejonowy w Kutnie w sprawie o sygnaturze akt I Ns 387/12 stwierdził, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabyła przez zasiedzenie z dniem 3 czerwca 2006 roku służebność gruntową o treści służebności przesyłu obciążającą nieruchomość położoną przy ulicy (...) w K., szczegółowo oznaczoną w treści orzeczenia, polegającą na prawie do lokalizacji i korzystania w granicach nieruchomości obciążonej z urządzeń energetycznych w postaci odcinka napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15 kV wspartej na osadzonym w gruncie na działce nr (...) słupie, oznaczonych na mapie do celów prawnych z przebiegiem linii energetycznej sporządzonej przez biegłego geodetę M. C. wpisanej do ewidencji materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Prezydenta Miasta K. w dniu 21 stycznia 2016 roku za numerem P. (...).2016.33, oraz na prawie wejścia i wjazdu na nieruchomość obciążoną przez pracowników przedsiębiorcy będącego właścicielem urządzeń, a także przez wszystkie podmioty i osoby, którymi ten przedsiębiorca się posługuje w związku z prowadzoną działalnością wraz z koniecznym sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem. Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na tle następującego stanu faktycznego:

I. K. i W. K. są na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej właścicielami nieruchomości gruntowej położonej przy ulicy (...) w K. w obrębie ewidencyjnym (...)_1. (...) G. powiat (...), obejmującej działki oznaczone numerami ewidencyjnymi (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...). Na nieruchomości posadowione są urządzenia przesyłowe w postaci odcinka napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15 kV wspartej na osadzonym w gruncie na działce nr (...) słupie. Urządzenia te zostały wybudowane w połowie lat siedemdziesiątych XX wieku w ramach inwestycji budowy napowietrznej linii energetycznej 15 kV Odlewnia (...) kierunku M. w K. prowadzonej na terenie gruntów rolnych we wsi M. oraz gruntów położonych w K.. Odbiór linii na rzecz Zakładu (...) miał miejsce w dniu 2 czerwca 1976 roku, linia została podłączona do (...) S., poprzez wskazaną rozdzielnię energetyczną wybudowane urządzenia elektroenergetyczne zostały połączone z siecią elektroenergetyczną wchodzącą w skład przedsiębiorstwa obecnie (...) Spółka Akcyjna w G.. Linia była budowana przez Zakład (...) – Województwo w Ł., a po wybudowaniu przekazana do eksploatacji Zakładowi (...). Po dokonanych odbiorze technicznym linia była i jest stale zasilana, nie dochodziło do zmiany przebiegu tej linii.

Do dnia 3 kwietnia 1989 roku właścicielem sieci elektroenergetycznej i stanowiących jej części składowe urządzeń energetycznych był Skarb Państwa, a znajdowały się one w zarządzie operacyjnym Zakładu (...) w P. wchodzącego w skład przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w W.. Zarządzeniem Ministra Przemysłu nr 15/ORG/89 z dnia 16 stycznia 1989 roku utworzono ze składników mienia Centralnego O. Energetycznego w W. na bazie Zakładu (...) w P. przedsiębiorstwo państwowe użyteczności publicznej pod nazwą Zakład (...), któremu przydzielono mienie stanowiące dotychczas bazę działalności Zakładu (...) w P., jako zakładu przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W.. Przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) zostało wpisane do rejestru przedsiębiorców postanowieniem Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 3 kwietnia 1989 roku.

Z dniem 5 grudnia 1990 roku na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości z mocy prawa przedsiębiorstwa państwowe nabyły własność budynków i urządzeń Skarbu Państwa, które do tej daty znajdowały się w ich zarządzie. Nabycie własności obejmowało budynki i urządzenia znajdujące się na gruntach Skarbu Państwa wraz z częściami składowymi tych składników majątkowych. Decyzją Wojewody P. (...). (...) -3/184/92 potwierdzono, że Zakład (...) z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 roku nabył m.in. prawo użytkowania wieczystego gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa położonych w K. przy ulicy (...), a także prawo własności budynków, budowli i urządzeń znajdujących się na przedmiotowej nieruchomości, m.in. rozdzielni energetycznej (...) S., do której przyłączone są urządzenia elektroenergetyczne zlokalizowane w granicach nieruchomości stanowiącej własność uczestników postępowania.

Z dniem 12 lipca 1993 roku przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lutego 1993 roku o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa oraz ustawy z dnia 13 lipca 1990 roku o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, zostało przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod firmą Zakład (...) Spółka Akcyjna. Powstała spółka w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki tego przedsiębiorstwa. W wyniku połączenia spółek, w tym między innymi Zakładu (...) Spółka Akcyjna, w trybie art. 494 § 1 k.s.h. z dniem 31 grudnia 2004 roku doszło do przeniesienia całego majątku łączonych spółek na (...) Spółka Akcyjna, a po zmianie firmy (...) Spółka Akcyjna w G., która jako spółka przejmująca wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółek przejmowanych.

I. K. i W. K., ani ich poprzednicy, nie zawierali z (...) Spółka Akcyjna ani z jej poprzednikami, żadnych porozumień umożliwiających korzystanie z nieruchomości, nie otrzymywali pieniędzy za korzystanie z nieruchomości.

Wnioskodawczyni przedstawiła dowody z dokumentów w postaci decyzji Naczelnika Miasta K. z dnia 20 lutego 1975 roku w sprawie zezwolenia na zajęcie nieruchomości pod budowę napowietrznej linii energetycznej 15 kV, pism z 3 listopada 1975 roku, 15 listopada 1975 roku, 2 grudnia 1975 roku i 15 stycznia 1976 roku w sprawie strat w płonach na gruntach rolnych podczas budowy napowietrznej linii energetycznej oraz protokoły z dnia 2 czerwca 1976 roku zdawczo – odbiorcze oraz odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji na rzecz Zakładu (...) napowietrznej linii energetycznej. Odcinek tej linii liczący kilka kilometrów przebiega przez nieruchomość należącą do uczestników postępowania. Okoliczności wynikające z treści protokołów potwierdzili świadkowie, którzy w 1976 roku jako pracownicy zakładu energetycznego, wchodzili w skład komisji dokonującej odbioru robót. Z obu protokołów wynika, że urządzenia odbierane były w imieniu Zakładu (...), co pozwala wnioskować, że urządzenia na nieruchomości uczestników wchodziły w skład sieci elektroenergetycznej, stanowiącej składnik mienia przydzielonego następnie przedsiębiorstwu państwowemu pod nazwą Z. Energetyczny P..

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie wskazuje, w jakim pasie przedsiębiorstwo przesyłowe korzystało z urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości uczestników postępowania. Strony w tym przedmiocie nie sformułowały zgodnych oświadczeń, zatem o szerokości służebności powinien zdecydować istniejący stan faktyczny. Nie można tracić z pola widzenia, że służebność jako ograniczone prawo rzeczowe ingerujące we własność winna być określona w rozmiarach niezbędnych do korzystania z niej i nie stanowić nadmiernego obciążenia dla nieruchomości obciążonej. Korzystanie to obejmowało jedynie fragment napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15 kV wspartej na osadzonym na gruncie słupie. Sporządzona w sprawie przez biegłego geodetę opinia w dostateczny sposób wskazuje usytuowanie na nieruchomości słupa energetycznego (obecnie na działce numer (...)), jak również przebieg linii energetycznej. Korzystanie to ma mieć jedynie niezbędny zakres w celu wykonywania koniecznych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją urządzeń przesyłowych zgodnie z ich przeznaczeniem.

Należy nadmienić, że uczestnicy postępowania w jego toku złożyli wniosek o jego zawieszenie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. do czasu: rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny sprawy P 10/16 w przedmiocie pytań prawnych zgłoszonych przez Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Rejonowy w Brodnicy odnośnie zgodności art. 292 k.c. w zw. z art. 285 § 1 i 2 k.c. z Konstytucją RP oraz umową międzynarodową z dnia 20 marca 1997 roku Protokół nr (...) do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności; rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów zagadnienia prawnego ujętego w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2017 roku w sprawie III CZP 100/16; rozpatrzenia przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego wniosku uczestników postępowania o zgłoszeniu samowoli budowlanej napowietrznej linii energetycznej.

Zdaniem Sądu Rejonowego, w przedmiotowej sprawie nie zachodziła potrzeba zawieszenia postępowania z uwagi na toczące się postępowania wskazane uprzednio. Rozstrzygnięcie sprawy niniejszej nie zależało od uprzedniej decyzji organu nadzoru budowlanego odnośnie dokonanego zgłoszenia. Brak również podstaw do zawieszenia postępowania z uwagi na skierowane do Sądu Najwyższego zagadnienie prawne w sprawie III CZP 100/16, gdyż dotyczy ono kwestii niezwiązanych z przedmiotem tego postępowania. Zagadnienie to odnosi się do możliwości uzyskania przez

przedsiębiorstwo państwowe z mocy prawa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu jako prawa związanego z własnością urzędów przesyłowych posadowionych na nieruchomościach należących wówczas do Skarbu Państwa, uzyskanych na własność przez przedsiębiorstwo państwowe na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. Należy zauważyć, że nieruchomość objęta wnioskiem w chwili posadowienia na niej linii energetycznej, eksploatowanej obecnie przez wnioskodawczynię, nie była przedmiotem własności państwowej.

W zakresie postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym, połączone pytania prawne rozpoznawane przez Trybunał w sprawie P 10/16 dotyczą zagadnienia: czy art. 292 k.c. stosowany w związku z art. 285 § 1 i 2 k.c., rozumiany w ten sposób, że umożliwiał nabycie przed wejściem w życie art. 305¹ – 305⁴ k.c. w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez przedsiębiorcę przesyłowego lub Skarb Państwa, w sytuacji, w której nie wydano decyzji na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 roku o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (art. 75 ust. 1 według oznaczenia w tekście pierwotnym ustawy) lub art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami, jest zgodny z art. 1 Protokołu dodatkowego numer 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 2 i 3 oraz art. 64 ust. 2 i 3 Konstytucji RP.

Sąd Rejonowy wskazał, że podobne pytanie prawne Sądu Okręgowego we Wrocławiu: czy art. 292 w związku z art. 172 § 1 i art. 285 § 1 i 2 k.c. w zakresie w jakim stanowią podstawę prawną nabycia w drodze zasiedzenia przed 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego, są zgodne z art. 64 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1, art. 21 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji RP, a także z art. 1 Protokołu numer (...) do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, było rozpoznawane przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie P 28/13. Postanowieniem z dnia 17 lipca 2014 roku, (...) Seria (...) 2014 nr 7, poz. 84, Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że przedmiotem kontroli Trybunału z punktu widzenia hierarchicznej zgodności z Konstytucją są wyłącznie akty normatywne. Trybunał Konstytucyjny co do zasady nie ocenia stosowania prawa. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego dopuszcza się, przy obwarowaniu licznymi warunkami, możliwość oceny konstytucyjności treści normatywnych nadanych przepisowi prawa przez praktykę jego stosowania. Przyjmuje się, że jeżeli określony sposób rozumienia przepisu ustawy utrwalił się już w sposób oczywisty, a zwłaszcza jeśli znalazł jednoznaczny i autorytatywny wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego, bądź Naczelnego Sądu Administracyjnego, to należy uznać, że przepis ten – w praktyce swego stosowania – nabrał taką właśnie treść, jaką odnalazły w nim najwyższe instancje sądowe naszego kraju. Począwszy od uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 roku, III CZP 79/02, OSNC nr 11/2003, poz. 142, przez liczne kolejne orzeczenia, w tym między innymi uchwałę Sądu Najwyższego z 7 października 2008 roku, III CZP 89/08, orzecznictwo Sądu nie tylko wykreowało służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu (wprowadzonej do kodeksu cywilnego 3 sierpnia 2008 roku), ale dopuściło także możliwość zasiedzenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe powyższej służebności gruntowej przed wejściem w życie art. 305¹ – 305⁴ k.c. Jednolitą w tym zakresie linię orzecniczą Sądu Najwyższego przerwała dopiero uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 roku, III CZP 87/13.

Trybunał Konstytucyjny, uwzględniając powyższe okoliczności, uznał, że nie ma bezspornie jednolitej praktyki stosowania prawa, która nadała kwestionowanym przepisom jednoznaczne treści, tak jakby uczynił to sam ustawodawca. Wspomniana uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego świadczy o tym, że nie mamy do czynienia z jednolitą wykładnią sądową kwestionowanych przepisów, nadającą im stałe, powszechne i jednoznaczne rozumienie.

Należy zauważyć, że kwestia zgodności konstytucyjnej przepisu art. 292 k.c. była przedmiotem oceny dokonanej przez Trybunał Konstytucyjny, który wyrokiem z dnia 25 maja 1999 roku w sprawie SK 9/98, OTK 1999 nr 4, poz. 78, stwierdził, że art. 292 jest zgodny z art. 64 ust. 3 Konstytucji RP.

Sąd Rejonowy wskazał, że obecnie służebność przesyłu jest uregulowana w art. 305¹ – 305⁴ k.c. Wskazane przepisy zostały dodane dopiero w wyniku nowelizacji kodeksu cywilnego dokonanej ustawą z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy – kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2008.116.731), która weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2008 roku. Do tej daty w polskim prawie funkcjonowały tylko dwie służebności: gruntowe i osobiste.

Nie ma podstaw do przyjęcia, że interpretacja obowiązujących przepisów art. 285 k.c. i nast., obowiązujących przed 3 sierpnia 2008 roku, była niewłaściwa i miała charakter rozszerzający oraz by godziła w zasadę pewności prawa, zaufania między obywatelem a państwem i zasadę ochrony praw nabytych. Stosownie do treści art. 285 § 1 k.c. nieruchomości można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władnącej) prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władnącej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, bądź też na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władnącej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu własności (służebność gruntowa). Ustawodawca typizując elementy konieczne pozostawił jednocześnie stronom stosunku prawnego dowolność w ukształtowaniu jej treści. W przepisach kodeksu cywilnego nie sprecyzowano, na czym konkretnie polegać ma uprawnienie do korzystania z nieruchomości oraz na czym konkretnie polegać ma obowiązek powstrzymywania się od wykonywania przysługującego prawa. Istnieje zatem możliwość ustanawiania różnorodnych służebności gruntowych. Tym samym, zdaniem Sądu Rejonowego nie było żadnych przeszkód normatywnych do powstania przed dniem 3 sierpnia 2008 roku służebności gruntowej o treści służebności przesyłu.

Przyjmuje się, że w wyniku posiadania urzędzeń przesyłowych przez przedsiębiorstwo państwowe, zarówno w imieniu Skarbu Państwa (przed dniem 1 lutego 1989 roku), jak i w imieniu własnym po tej dacie, może dojść do zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i służebności przesyłu o której mowa w art. 305¹ k.c. – w zależności od tego, kiedy upłynął okres posiadania niezbędny do zasiedzenia tego prawa. Niewątpliwie zbliżony charakter tych praw uzasadnia przyjęcie, że posiadanie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i służebności przesyłu, może łącznie prowadzić do nabycia tego ostatniego przez zasiedzenie. W istocie bowiem, sytuacja faktyczna posiadacza w przypadku realizacji oby tych praw jest identyczna i polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urzędzenia.

Możliwość doliczenia, na podstawie art. 176 § 1 k.c., okresu samoistnego posiadania urzędzeń przesyłowych przez Skarb Państwa do okresu posiadania ich przez poprzednika wnioskodawcy znajduje potwierdzenie w tym zakresie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (m.in. postanowienie z dnia 25 stycznia 2006 roku, I CSK 11/05, Biul. SN 2006 nr 5), zgodnie z którym osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 roku mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 roku zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania.

W niniejszej sprawie do przeniesienia posiadania na rzecz poprzednika wnioskodawcy doszło, podczas biegu zasiedzenia służebności linii przesyłowych wybudowanych w 1976 roku, a więc przed datą zniesienia jednolitej własności państwowej. Posiadaczem przedmiotowej służebności był Skarb Państwa, zaś po tej dacie nastąpiło przeniesienie posiadania tej służebności na rzecz Zakładu (...) – poprzednika prawnego wnioskodawcy, poprzez wydanie dokumentu w postaci decyzji Wojewody P. (...). (...) - 3/184/92. Z decyzji tej wynika, że Zakład (...) z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990 roku nabył własność m.in. rozdzielni energetycznej (...) S., do której przyłączone są urządzenia energetyczne zlokalizowane w granicach nieruchomości stanowiącej własność uczestników. Decyzja wydana została na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości.

Przesłankami nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie są: posiadanie nieruchomości w granicach służebności, upływ terminu zasiedzenia oraz istnienie trwałego i widocznego urzędzenia. Zgodnie bowiem z treścią art. 292

k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Przesłanką nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie jest jej posiadanie. Jednak dla służebności ustawodawca unormował w sposób szczególny tę przesłankę, stanowiąc w art. 352 § 1 k.c., że kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia ma inny zakres niż posiadanie do nabycia przez zasiedzenie własności. Posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4.10.2006 r., II CSK 119/06, MoP 2006 nr 11, str. (...)), wielokrotnie bowiem aktywność przedsiębiorstwa przesyłowego w zakresie konserwacji urządzeń energetycznych i ich naprawy bywa znikoma, podejmowana jedynie w razie zaistniałej potrzeby.

Służebność gruntowa jest jedynym ograniczonym prawem rzeczowym, które może powstać ex lege w wyniku zasiedzenia, na zasadach określonych w art. 292 k.c. Nabycie służebności gruntowej przez zasiedzenie następuje na rzecz jej posiadacza, czyli tego, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności (art. 352 k.c.). Możliwe jest zatem nabycie przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 roku służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, ustanawianej nie na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości władnącej, bo tej w ogóle nie należy identyfikować, ale bezpośrednio na rzecz Skarbu Państwa albo przedsiębiorcy przesyłowego, natomiast po dniu 3 sierpnia 2008 roku możliwe jest nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu.

Na nieruchomości należącej obecnie do uczestników postępowania urządzenia elektroenergetyczne funkcjonują w niezmienionym kształcie co najmniej od dnia 2 czerwca 1976 roku i od tego momentu w sposób nieprzerwany były użytkowane przez poprzednika prawnego wnioskodawcy, od którego wnioskodawca w tej sprawie wywodzi swoje uprawnienia. W konsekwencji, od tego momentu należy liczyć termin posiadania wskazanych urządzeń przesyłowych, niezbędny do nabycia stosownej służebności tych urządzeń. Nie budzi wątpliwości Sądu Rejonowego, że urządzenia te są trwałe i widoczne. Odnośnie do upływu czasu wskazać trzeba, że na gruncie art. 172 k.c. w celu zasiedzenia konieczne jest nieprzerwane posiadanie w dobrej wierze przez okres 20 lat, w złej wierze 30 lat. W niniejszej sprawie należało przyjąć złą wiarę poprzednika prawnego wnioskodawcy, gdyż nie zostało wykazane, że posadowienie przedmiotowych urządzeń przesyłowych nastąpiło na podstawie ostatecznej decyzji administracyjnej, a fakt ten jest miarodajny dla oceny, że objęcie w posiadanie nastąpiło bez podstawy prawnej. Wnioskodawczyni nie wykazała, że objęcie w posiadanie nieruchomości, na której posadowiono linie napowietrzne nastąpiło w trybie wydania decyzji lokalizacyjnej i zarządzenia o powszechnej elektryfikacji wydanej w trybie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi, którą doręczono ówczesnym właścicielom lub decyzji wydanej w trybie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości albo na podstawie jego odpowiedników w kolejnych ustawach.

W konsekwencji Sąd Rejonowy przyjął, że poprzednik prawny wnioskodawczyni był w złej wierze, a trzydziestoletni termin zasiedzenia służebności można liczyć od 2 czerwca 1976 roku, kiedy to linia średniego napięcia została oddana do użytku w takim kształcie, w jakim funkcjonuje do dnia dzisiejszego, co oznacza, że nabycie służebności mogło nastąpić dopiero z upływem 30 lat, czyli z dniem 3 czerwca 2006 roku.

Wobec faktu, że przesył energii był dokonywany za pośrednictwem tej linii cały czas, poprzednicy prawni wnioskodawczyni faktycznie dysponowali tymi urządzeniami elektroenergetycznymi, które poprzez włączenie ich do sieci, stały się częścią składową przedsiębiorstwa przesyłowego. Przedłożone przez wnioskodawczynię dokumenty pozwalają wywieść nie tylko jej następstwo prawne po poprzednikach prawnych, ale i przyjąć, że doszło do przeniesienia na jej rzecz ograniczonego prawa rzeczowego.

W tak ustalonym stanie faktycznym i prawnym, Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z wnioskiem. Apelację od wskazanego orzeczenia wnieśli uczestnicy postępowania zaskarżając je w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie art. 292 k.c. w zw. z art. 285 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i stwierdzenie zasiedzenia, mimo braku zidentyfikowania przez Sąd nieruchomości władnącej posiadającej związek funkcjonalny z urządzeniami przesyłowymi;
2. naruszenie art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 2 i 3 oraz art. 64 ust. 2 i 3 Konstytucji RP poprzez zastosowanie przez Sąd prawotwórczej wykładni przepisu art. 292 k.c. w zw. z art. 285 k.c. i stwierdzeniu zasiedzenia wbrew jednoznaczному stanowisku Trybunału Konstytucyjnego zawartym w postanowieniu z dnia 17 lipca 2014 roku w sprawie P 28/13;
3. naruszenie art. 292 k.c. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu może zostać nabyta przez zasiedzenie w zakresie, w jakim nie była dotychczas czynnie wykonywana, podczas gdy służebność gruntowa może zostać nabyta w drodze zasiedzenia jedynie jako służebność czynna;
4. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w zakresie istotnym dla ustalenia uprawnień składających się na służebność gruntową podlegającą zasiedzeniu, a to na skutek niewszzechstronnego rozważenia materiału dowodowego, polegającą na pominięciu w tej ocenie zeznań świadków i dokumentów zgromadzonych w sprawie, które nie potwierdziły, by służebność wykonywana na nieruchomości kiedykolwiek polegała na wejściu i wjeździe na nieruchomość obciążoną przez pracowników wnioskodawczyni wraz ze sprzętem, w celu wykonywania niezbędnych czynności technicznych związanych z eksploatacją, konserwacją, remontami i modernizacją tych urządzeń;
5. naruszenie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i brak zawieszenia postępowania w sytuacji gdy rozstrzygnięcie sprawy zależało od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym;
6. naruszenie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i brak zawieszenia postępowania w sytuacji gdy rozstrzygnięcie sprawy zależało od uprzedniej decyzji organu administracyjnego.

W związku z powyższym skarżący wnieśli o zmianę postanowienia i oddalenie wniosku, zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje oraz o zawieszenie postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, uznaje za prawidłowe i przyjmuje za własne. Należy przywołać utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym w postępowaniu apelacyjnym nie wymaga się dokonywania ustaleń na podstawie dowodów przeprowadzonych we własnym zakresie oraz ich samodzielnej oceny, jeżeli sąd odwoławczy nie dostrzega potrzeby ponowienia dowodów dopuszczonych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym oraz podziela ocenę ich wiarygodności wyrażoną przez sąd pierwszej instancji. Wówczas wystarczająca jest aprobata dla stanowiska przedstawionego w orzeczeniu sądu pierwszej instancji (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 22 lipca 2010 r., sygn. I CSK 313/09, niepubl.; wyrok SN z dnia 16 lutego 2005 r., sygn. IV CK 526/04, niepubl.; wyrok SN z dnia 20 maja 2004 r., sygn. II CK 353/03, niepubl.). Sąd Okręgowy w Łodzi podziela przedstawiony pogląd.

Materialnoprawną podstawę orzeczenia stanowi art. 285 § 1 w zw. z art. 292 k.c. i art. 172 k.c.

Zarzut skarżącego naruszenia art. 292 w zw. art. 285 k.c. pozostaje w związku z rozbieżnymi stanowiskami przedstawicieli doktryny i wcześniejszych poglądów judykatury co tego, czy przed dniem 3 sierpnia 2008 r. nabycie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu mogło nastąpić na rzecz przedsiębiorstwa, czy wyłącznie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej. Pierwsze, wskazujące na konstrukcję służebności gruntowej wymagającej istnienia zarówno nieruchomości obciążonej, jak i władnącej, zasadę numerus clausus praw rzeczowych

ograniczonych, związanie służebności z nieruchomością jako jej części składowej (art. 50 k.c.), uznawało za niezbędne wskazanie i oznaczenie nieruchomości władnącej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09, nie publ.). Stanowisko przeciwne istotne znaczenie nadaje celowi istnienia takiej służebności, zwiększeniu użyteczności przedsiębiorstwa, specyfice sieci przesyłowych, oczywistości dysponowania przez przedsiębiorstwo nieruchomościami wchodzącymi w jego skład oraz pojęciu przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym, a w konsekwencji przyjmuje, że nie jest konieczne oznaczenie nieruchomości władnącej, której nie należy w ogóle identyfikować, a zasiedzenie służebności następuje na rzecz Skarbu Państwa (do dnia 1 lutego 1989 r.) albo na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego (od dnia 1 lutego 1989 r.). Takie stanowisko ukształtowało się i utrwaliło w orzecznictwie Sądu Najwyższego i obecnie jest stanowiskiem dominującym - uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, B. z 2008 r., nr 10, s. 7, z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC z 2013 r. Nr 12, poz. 139, z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZP 31/13, OSNC z 2014 r. Nr 2, poz. 11, z dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP 107/13, B. z 2014 r., nr 7-8, s. 3, wyroki z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, M. Prawn. z 2006 r., nr 19, z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08, nie publ., postanowienia z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08, nie publ., z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09, z dnia 14 listopada 2012, II CSK 120/12, z dnia 6 lutego 2013 r., V CSK 129/12, z dnia 14 czerwca 2013 r., V CSK 321/12, z dnia 26 czerwca 2013 r., II CSK 626/12, z dnia 30 października 2013, V CSK 497/12, z dnia 19 lutego 2014 r., V CSK 190/13, z dnia 4 lipca 2014 r., III CSK 551/13 - nie publ.

Wobec zatem ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego, w stanie prawnym obowiązującym przed dniem wejścia w życie art. 305¹ k.c., tj. 3 sierpnia 2008 r., na podstawie art. 285 i 292 k.c. stosowanych przez analogię, możliwe było nabycie przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego bez potrzeby wskazania i wykazania przez wnioskodawcę danych identyfikujących nieruchomość władnącą. W ślad za uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 roku, III CZP 89/08, ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela. Przy instytucji przesyłu kategoria "nieruchomości władnącej" w ogóle nie występuje. Oznaczenie takiej nieruchomości jest więc dla ustanowienia lub nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu zbędne.

Jak słusznie wskazał Sąd I instancji, postanowieniem z dnia 17 lipca 2014 roku, (...) Seria (...) 2014 nr 7, poz. 84, Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że przedmiotem kontroli Trybunału z punktu widzenia hierarchicznej zgodności z Konstytucją są wyłącznie akty normatywne. Trybunał Konstytucyjny co do zasady nie ocenia stosowania prawa. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego dopuszcza się, przy obwarowaniu licznymi warunkami, możliwość oceny konstytucyjności treści normatywnych nadanych przepisowi prawa przez praktykę jego stosowania. Przyjmuje się, że jeżeli określony sposób rozumienia przepisu ustawy utrwalił się już w sposób oczywisty, a zwłaszcza jeśli znalazł jednoznaczny i autorytatywny wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego, bądź Naczelnego Sądu Administracyjnego, to należy uznać, że przepis ten – w praktyce swego stosowania – nabrał taką właśnie treść, jaką odnalazły w nim najwyższe instancje sądowe naszego kraju. Począwszy od uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 roku, III CZP 79/02 orzecznictwo Sądu nie tylko wykreowało służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu, ale dopuściło także możliwość zasiedzenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe powyższej służebności gruntowej przed wejściem w życie art. 305¹ – 305⁴ k.c. Jednolitą w tym zakresie linię orzecniczą Sądu Najwyższego przerwała dopiero uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 roku, III CZP 87/13.

Trybunał Konstytucyjny, uwzględniając powyższe okoliczności, uznał, że nie ma bezspornie jednolitej praktyki stosowania prawa, która nadała kwestionowanym przepisom jednoznaczne treści, tak jakby uczynił to sam ustawodawca. Wspomniana uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego świadczy o tym, że nie mamy do czynienia z jednolitą wykładnią sądową kwestionowanych przepisów, nadającą im stałe, powszechne i jednoznaczne rozumienie.

Tym niemniej, wiodącą linią orzecniczą przyjmuje możliwość nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przez przedsiębiorstwo przesyłowe przed dniem 3 sierpnia 2008 roku.

Wbrew stanowisku skarżącego, Trybunał Konstytucyjny nie zajął stanowiska w sprawie P 28/13, bowiem z podanych wyżej względów doszło do umorzenia postępowania.

W wypadku przedsiębiorstwa energetycznego linie energetyczne stanowią składnik przedsiębiorstwa, słupy i linie stanowią bowiem element sieci pozostający z nią w związku funkcjonalnym, niezależnie od tego, czy są posadowione na nieruchomości obciążonej. Zasadnicze znaczenie należy przyznać więc temu trwałemu funkcjonalnemu związkowi sieci przesyłowej ze składnikami przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym oraz celowi ustanowienia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, którym jest zwiększenie użyteczności nie konkretnie oznaczonej nieruchomości a zwiększenie użyteczności przedsiębiorstwa; w tym wypadku chodzi o ułatwienie przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej, które odbywa się za pomocą linii napowietrznych połączonych ze stacjami elektroenergetycznymi. Tym samym Sąd II instancji przychyła się do dokonanej przez Sąd rejonowy wykładni art. 292 w zw. z art. 285 k.c. oraz przyjętej jako prawidłowej wiodącej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego.

Zgodnie z treścią art. 352 § 1 k.c. kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Już sam fakt wybudowania przez poprzednika wnioskodawcy bez tytułu prawnego na gruncie, będącym aktualnie własnością skarżących urządzenia przesyłowego, fakt jego wieloletniej eksploatacji w celu zgodnym z przeznaczeniem tego urządzenia i celem prowadzonej przez przedsiębiorcę przesyłowej działalności gospodarczej, jest przejawem korzystania z nieruchomości obciążonej urządzeniem przesyłowym w zakresie odpowiadającym służebności o treści podobnej do służebności przesyłu, a więc przejawem posiadania służebności jako ograniczonego prawa rzeczowego. W niniejszej sprawie pozostaje bez znaczenia częstotliwość i sposób wykonywania tego rodzaju czynności przez posiadacza służebności, skoro jest ona dyktowana obiektywnymi potrzebami wynikającymi z warunków eksploatacji konkretnego urządzenia przesyłowego i zaistnienia zdarzeń wymagających podjęcia tego rodzaju działań. Zasadnie przyjął sąd I instancji, że posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4.10.2006 r., II CSK 119/06, MoP 2006 nr 11, str. (...)), wielokrotnie bowiem aktywność przedsiębiorstwa przesyłowego w zakresie konserwacji urządzeń energetycznych i ich naprawy bywa znikoma, podejmowana jedynie w razie zaistniałej potrzeby.

Mając powyższe na uwadze za bezzasadne Sąd Okręgowy uznał zarzuty naruszenia prawa materialnego. Nadmienić należy, iż w świetle wskazanych rozważań dotyczących braku konieczności ciągłego wykonywania czynności związanych z eksploatacją urządzeń przesyłowych, za niezasadne uznać należało także zarzuty związane z wadliwą oceną dowodów dokonaną przez sąd I instancji, zmierzającymi do wykazania, że wnioskodawca dotychczas nie dokonywał tych czynności, a tym samym nie wykazał ciągłości posiadania służebności. Na marginesie należy jedynie wspomnieć, że po dokonanych odbiorze linii w dniu 2 czerwca 1976 roku linia energetyczna była i jest stale zasilana i nie dochodziło do zmiany przebiegu tej linii, czego skarżący w apelacji nie kwestionuje.

Zarzut naruszenia art. 177 § 1 pkt 3 i 3¹ w związku z art. 13 § 2 k.p.c. jest bezzasadny. Zgodnie z ich brzmieniem, sąd może zawiesić postępowanie z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od uprzedniej decyzji organu administracji publicznej bądź jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym albo Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W pierwszej kolejności, jak zauważył sąd I instancji, postępowanie administracyjne toczące się przed organem nadzoru budowlanego dotyczyło wyłącznie stwierdzenia dokonania ewentualnej samowoli budowlanej w związku z posadowieniem na gruncie urządzeń przesyłowych, co mogło jedynie mieć wpływ na ustalenie dobrej lub złej wiary posiadacza służebności. W niniejszej sprawie słusznie Sąd rejonowy uznał złą wiarę wnioskodawcy i przyjął trzydziestoletni termin zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, tym samym zarzut pozbawiony był znaczenia prawnego.

Toczące się postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie P 10/16 w przedmiocie pytań prawnych zgłoszonych przez Sąd Rejonowy w Grudziądzu dotyczą zagadnienia: czy art. 292 k.c. stosowany w związku z art. 285 § 1 i 2 k.c., rozumiany w ten sposób, że umożliwiał nabycie przed wejściem w życie art. 305¹ – 305⁴ k.c. w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez przedsiębiorcę przesyłowego lub

Skarb Państwa, w sytuacji, w której nie wydano decyzji na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 roku o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (art. 75 ust. 1 według oznaczenia w tekście pierwotnym ustawy) lub art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami, jest zgodny z art. 1 Protokołu dodatkowego numer 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 2 i 3 oraz art. 64 ust. 2 i 3 Konstytucji RP. Zdaniem Sądu Okręgowego brak podstaw do zawieszenia postępowania w sprawie niniejszej należy wywodzić po pierwsze z faktu jego fakultatywności, po wtóre zaś z przyjętej przez sąd I instancji, słusznej wykładni art. 292 w zw. z art. 285 k.c. i przyjęcia możliwości zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Po trzecie, nie należy pomijać, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, stanowi podstawę do wznowienia postępowania i stanowi dostateczną ochronę prawną skarżącego.

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 385 k.p.c. sąd oddalił apelację i orzekł o kosztach postępowania ustalając, iż każdy z uczestników postępowania apelacyjnego ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie (art. 520 § 1 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).